

Huzurevinde kalan yaşlı bireylerde yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi

Evaluation of factors affecting life satisfaction in elderly individuals staying in nursing home

● Buğu Usanma Koban¹ ● Helin Köse² ● Sudenaz Çitak³
● Ayşe Azra Sezer⁴ ● Emre Balkaya⁵

¹⁾ Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul / {ORCID 0000-0003-3849-861X}

²⁾ Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2. Sınıf Öğrencisi, İstanbul / {ORCID 0009-0008-5106-0034}

³⁾ Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2. Sınıf Öğrencisi, İstanbul / {ORCID 0009-0000-6406-5231}

⁴⁾ Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2. Sınıf Öğrencisi, İstanbul / {ORCID 0009-0007-6492-2433}

⁵⁾ Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2. Sınıf Öğrencisi, İstanbul / {ORCID 0009-0001-5041-7782}

İletişim adresi:

Dr. Buğu Usanma Koban

E-mail: buguukoban@gmail.com

Geliş tarihi: 13/08/2024

Kabul tarihi: 24/09/2024

Yayın tarihi: 30/09/2024

Etik Kurul Onayı ve İzinler: Çalışma, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapılan 03.11.2023 tarihli toplantıda onaylanmıştır. (Protokol kodu: 09.2023.1502). Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

TÜBİTAK 2209-A- Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 2. dönem kapsamında destek almaya hak kazanmıştır. (Sayı: B.14.2.TBT.0.06.01.00-221-570430).

Alıntı Kodu: Usanma Koban B. ve Ark. Huzurevinde kalan yaşlı bireylerde yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Jour Turk Fam Phy 2024; 15 (3): 91-100. Doi: 10.15511/tjtfp.24.00391.

This article is published online with [Open Access](#) and distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0 (CC BY-NC 4.0).

Özet

Giriş ve Amaç: Yaşam doyumu; insanın beklentileriyle elinde olanların karşılaştırılması sonucu elde edilen sonuç, insanın yaşamla ilgili inanç ve değerlendirmelerinin toplamı ve insanın hayatıyla ilgili genel tutumu olarak tanımlanmaktadır. Yaşam doyumunun psikolojik iyilik haline etkisi bilinmektedir. Bu araştırmada huzurevinde kalan yaşlıların yaşam doyumu düzeylerinin ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırma, Şubat-Nisan 2024 tarihleri arasında, İstanbul’da bulunan dört özel huzurevinin sakinleri ile yürütülmüştür. Sosyodemografik bilgilere ilişkin sorulardan ve “Güncelleştirilmiş Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği”nden oluşan bir anket yüz yüze görüşme tekniğiyle uygulanmıştır. Verilerin analizinde, tanımlayıcı analizler ve Mann Whitney U veya Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Testlerde istatistiksel anlamlılık derecesi $p=0,05$ ve güven aralığı %95 olarak alınmıştır.

Bulgular: Çalışmaya 39 kadın (%62,9) ve 23 erkek (%37,1) olmak üzere, dâhil edilme kriterlerini taşıyan toplam 62 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşam doyumuna ilişkin puan ortalamaları 9,6 (SS=3,88) bulunmuştur. Kişilerin eğitim düzeyinin yüksek olmasının, arkadaşları olmasının ve arkadaşları ile sık görüşmesinin yaşam doyumunu arttırdığı görülmüştür (sırasıyla $p=0,009$, $p=0,015$ ve $p<0,001$).

Sonuç: İleri yaşta yaşam doyumunu etkileyen en önemli değiştirilebilir faktörler arasında arkadaşlık ilişkileri bulunmaktadır. Bu bağlamda yaşlıların sosyal çevrelerini destekleyici girişimler yaşam doyumunu arttırmak ve psikolojik iyilik halini sürdürmekte faydalı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Yaşlanma, yaşam doyumu, huzurevi, kronik hastalık

Summary

Introduction and Aim: Life satisfaction is defined as the result obtained by comparing a person’s expectations with what they have, the sum of their beliefs and evaluations about life, and their overall attitude towards life. The impact of life satisfaction on psychological well-being is well known. This study aims to determine the levels of life satisfaction among elderly individuals living in nursing homes and the factors influencing it.

Materials and Methods: The study was conducted between February and April 2024 with residents of four private nursing homes in Istanbul. A questionnaire consisting of questions regarding sociodemographic information and the “Revised Adult Life Satisfaction Scale” was administered through face-to-face interviews. Descriptive analyses, Mann-Whitney U, or Kruskal-Wallis tests were used to analyze the data. Statistical significance was set at $p=0.05$, and the confidence interval was 95%.

Results: A total of 62 participants who met the inclusion criteria, 39 women (62.9%) and 23 men (37.1%), participated in the study. The participants’ mean life satisfaction score was found to be 9.6 (SD=3.88). It was observed that higher educational levels, having friends, and frequent meetings with friends increased life satisfaction ($p=0.009$, $p=0.015$, and $p<0.001$, respectively).

Conclusion: Among the most significant modifiable factors affecting life satisfaction in older age are friendships. In this context, initiatives that support the social environment of the elderly can be beneficial in increasing life satisfaction and maintaining psychological well-being.

Keywords: Aging, life satisfaction, nursing home, chronic disease

Alıntı Kodu: Usanma Koban B. ve Ark. Huzurevinde kalan yaşlı bireylerde yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Jour Turk Fam Phy* 2024; 15 (3): 91-100. Doi: 10.15511/tjtfp.24.00391.

Giriş

Yaşlılık, biyopsikososyal alanlarda gerilemelerin yaşandığı, üreticilik rolünün azaldığı, sosyal rol ve statünün değiştiği, sosyal destek kaynaklarının azaldığı ve sağlık konusunda pek çok sorunların yaşandığı bir kayıp dönemi olarak tanımlanmaktadır. Tüm bu değişikliklerin sonucunda benlik değerinin zedelenmesi ve yaşam doyumunun azaldığı bir dönem olarak da görülmektedir.⁽¹⁾

Yaşam doyumunu; insanın beklentilerini veya ne istediğini ifade etmekle birlikte kendi belirlediği ölçütlere uygun bir biçimde tüm yaşamını pozitif değerlendirmesi ve kapsamlı bir mutluluğun önemli bir ögesi, insanın yaşamla ilgili inanç ve değerlendirmelerinin toplamı, insanın hayatıyla ilgili genel tutumu, elinde olanların veya sahip olduklarının karşılaştırılması ile elde edilen iyi olma hali olarak tanımlanır.^(2,3) Yaşlılık döneminde yaşam doyumunu, yaşlılığa uyumun bir göstergesi gibi kabul edilmektedir. Yaşam doyumunu, bir bütün olarak yaşam kalitesinde pozitif yönde gelişim derecesi olarak da tanımlanabilmektedir.⁽⁴⁾

Yaşlanmış olan kişilerin yaşam doyumlarını etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Bunların başında genel olarak ekonomik alandaki durumları ve sosyal yaşam aktiviteleri özellikle belirleyici unsurlar arasında yer almaktadır.⁽⁵⁾ Literatürdeki verilere göre bireylerin yaş, cinsiyet ve dini inançları gibi özellikleri de yaşam doyumlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bunun yanı sıra bireylerin yaşam doyumunu; içinde buldukları hayat koşulları, emekli olma ya da olmama durumları ve serbest zaman aktiviteleri de etkilemektedir.⁽⁶⁾

İlk kez Neugarten tarafından 1961 yılında ortaya atılan yaşam doyumunu kavramı pek çok araştırmacıya yol göstermiştir.⁽⁷⁾ Örneğin Iwatsuba ve arkadaşları (1987-1988) Paris'te yaşayan yaşlı bireylerin yaşam doyumlarını incelemiş; yaptıkları araştırmada fiziksel yeterlilik ve fonksiyonel kapasitenin, ailevi etkenlerin, fiziksel ve ruhsal durumların yaşam doyumunu ile ilişkili olduğu saptanmıştır.^(8,9)

Türkiye'de de huzurevlerinde yaşayanlar ile kendi evlerinde yaşayan yaşlılar arasında karşılaştırmalar yapılmış ve huzurevlerindeki yaşlıların depresif belirtilerinin kendi evlerinde yaşayanlara oranla oldukça fazla olduğu saptanmıştır. Ayrıca, huzurevindeki bireylerin yalnızlık duygusunu çok daha sık ve yoğun yaşadıkları da görülmüştür.^(10,11)

Ayrıca, düşme öyküsü ile yaşam doyumunu arasındaki ilişki araştırılmış ve öyküsü olan kişilerde hareket alanının kısıtlanması ve aktivite kapasitesinin azalmasına bağlı olarak yaşam doyumunu seviyelerinin düştüğü görülmüştür.⁽¹²⁾

Amaç:

Bu çalışmada huzurevinde kalan yaşlıların yaşam doyumunu etkileyebilecek faktörler araştırılmıştır. Çalışmanın genel amacı; huzurevinde kalan yaşlılarda yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesidir. Özel amaçlar ise; huzurevinde kalan yaşlıların yaşam kalitesini etkileyen faktörlerin (yaş, cinsiyet, meslek, medeni hal, kronik rahatsızlık, sosyallik vb.) incelenmesi, bu faktörler ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin irdelenmesidir. Araştırma, birden fazla hipoteze hizmet etmektedir. Her soru ilgili ölçekle korele edilerek hipotezler kanıtlanma-

ya çalışılmıştır. Bu çalışmanın, huzurevinde kalan bireylerin yaşam doyumunu arttıracak etmenlerin belirlenmesiyle literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Gereç ve Yöntem:

Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın evrenini, sakinleri Marmara Üniversitesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı'nın Eğitim Aile Sağlığı Merkezleri'ne kayıtlı hastalar olan 4 özel huzurevinde kalan 40 yaş ve üzeri bireyler oluşturmaktadır. Toplam mevcudu 240 olan huzurevlerinde; çalışmaya katılmaya gönüllü olan, görüşmedeki soruları anlamaya ve yanıtlamaya engel olacak düzeyde mental/fiziksel problemi bulunmayan tüm bireyler araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırma, sözlü olarak yüz yüze görüşme tekniği ile anket soruları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Soruların yöneltmesi esnasında bireylerin negatif deneyimlerini tetiklemeden optimal iletişim ortamının sağlanması amacıyla sosyal güvenlik uzmanlarından yardım alınmıştır. Katılımcılardan kısa yanıtlu açık uçlu soruları, çoktan seçmeli soruları ve evet-hayır sorularından oluşan Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği'ni yanıtlamaları istenmiştir.

Yetişkin Yaşam Doyum Ölçeği, Kaba ve ark tarafından geliştirilmiş, 21 adet 5'li Likert tipinde maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçekte verilen yanıtların puanlandırılması 1=Hiç Uygun Değil, 2=Uygun değil, 3=Kısmen uygun, 4=Uygun, 5=Tamamen Uygun; şeklinde olup 6. madde tersinden puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,89'dur.⁽¹³⁾

Araştırmada elde edilen veriler Jamovi 2.3.7 is-

tatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Cevapların normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ve buna göre Mann-Whitney U veya Kruskal-Wallis testleri uygulanmıştır. Testlerde istatistiksel anlamlılık derecesi $p=0,05$, güven aralığı %95 olarak kabul edilmiştir.

Çalışma, 03.11.2023-23.05.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş olup Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapılan 03.11.2023 tarihli toplantıda onaylanmıştır. (Protokol kodu: 09.2023.1502)

Ek olarak; bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı 2023 2. dönem kapsamında destek almaya hak kazanmıştır. (Sayı: B.14.2.T BT.0.06.01.00-221-570430)

Bulgular:

Çalışmaya 39 kadın (%62,9) ve 23 erkek (%37,1) olmak üzere dâhil edilme kriterlerini taşıyan toplam 62 kişi katılmıştır. Katılımcıların sosyodemografik ve ekonomik bilgileri **Tablo 1**'de özetlenmiştir.

Katılımcıların 58'inin çocuğu/çocukları ve çocuklar dışında birinci derece (kardeş) ve ikinci derece (yeğen) akrabalarının bulunduğu saptanmıştır (%93,5). Görüştüğü bir veya daha fazla arkadaşı bulunan 48 kişi olmakla birlikte (%77,4) bu kişilerin 13'ü (%21) arkadaşlarıyla hiç bir araya gelmediğini belirtmiştir.

Katılımcıların %51,6'sı (n=32) boş vakitlerinde hobi etkinlikleri ile uğraşmaktadır ve %72,6'sı (n=45) fiziksel açıdan kendini orta veya iyi derecede sağlıklı hissetmektedir.

Table 1: Katılımcıların sosyodemografik ve ekonomik durum bilgileri

Değişkenler		Toplam	
		n	%
Yaş	40-65	5	8,1
	65-74	10	16,1
	75-79	10	16,1
	80-84	11	17,7
	85+	26	41,9
Cinsiyet	Kadın	39	62,9
	Erkek	23	37,1
Medeni Hal	Bekâr	9	14,5
	Evli	7	11,3
	Dul	39	62,9
	Boşanmış/ayrı	7	11,3
Eğitim Durumu	Okuma yazma bilmiyor	4	6,5
	Okuryazar	10	16,1
	İlkokul mezunu	14	22,6
	Ortaokul mezunu	8	12,9
	Lise mezunu	15	24,2
	Yüksekokul/fakülte mezunu	11	17,7
Düzenli Gelir Durumu	Var	57	91,9
	Yok	5	8,1
Gelir Yeterlilik Durumu	Gelir ihtiyaçlara yetmiyor.	36	58,1
	Gelir ihtiyaçları karşılıyor.	25	40,3
	Gelir ihtiyaçların üstünde.	1	1,6
Sosyal Güvence Durumu	Var	58	93,4
	Yok	4	6,5

Çalışmaya katılan yaşlıların fiziksel sağlıklarını akranlarına kıyasla değerlendirmeleri önemli bir fark ortaya koymamaktadır.

Araştırmaya katılan yaşlıların tamamına yakınında tanısı konmuş belli hastalıklar mevcuttur (%91,9, n=57) ve bu hastalıklar arasında en sık görülenler hipertansiyon, omurga hastalıkları, kalp hastalıkları ve Tip2 diyabettir. Katılımcıların huzurevine gelme nedenleri ve istekleri **Tablo 2**'de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan yaşlıların yaşam doyumuna ilişkin puan ortalamaları 9,6 olup (SS=3,88), “düşük” düzeyde saptanmıştır. Yaşam doyumunu etkileyen faktörler sorgulandığında katılımcıların 28'i (%45,2) ilkökul ve altı, 34'ü (% 54,8) ortaokul ve üstü eğitim aldığını belirtmiştir ve yapılan analizde yüksek eğitim seviyesine sahip olan grupta yaşam doyumunu puanlarının da yüksek olduğu görülmüştür (p=0,009).

Yaşam doyumunu ve arkadaşlık ilişkileri incelendiğinde; arkadaşı olanların yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (p=0,015), ayrıca katı-

lımcıların arkadaşları ile sık sık bir araya geldiğini söyleyenlerin yaşam doyumları da ara sıra görüşen ve hiç görüşmeyenlerden anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur (p<0,001). Katılımcıların çocuk sahibi olma durumları ve yaşam doyumunu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (p=0,457). Diğer bireysel özellikler ve yaşam doyumunu ölçek puanları arasındaki ilişkiler **Tablo 3**'de özetlenmiştir.

Tartışma:

Bu çalışmada; huzurevinde yaşayan bireylerin yaşam kalitesini etkileyen faktörler (yaş, cinsiyet, meslek, medeni hal, kronik rahatsızlık, sosyallik vb.) incelenmiş, bu faktörler ile yaşam doyumunu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Yapılan analizlerde farklı yaş ve cinsiyetler arasında yaşam doyumunu ve kalitesi bakımından anlamlı düzeyde bir fark saptanmamıştır ve önceki çalışmalarda da yaş, cinsiyet ile yaşam doyumunu arasındaki anlamlılık ilişkisi bakımından benzer sonuçlara ulaşılmıştır.⁽¹⁴⁾

Mısır'da 2019'da yapılan ve örnekleme 3 farklı

Table 2: Katılımcıların huzurevine gelme nedenleri ve istekleri

Değişkenler		Toplam	
		n	%
Huzurevine kendi isteğinizle mi geldiniz?	Evet	43	69.4
	Hayır	19	30.6
Huzurevine gelme nedenleriniz nelerdir?	Bakım ihtiyacı	45	72,6
	Kentsel dönüşüm	1	1.6
	Yalnız yaşamak	16	25,8

yaşlı bakımevinden toplam 150 katılımcı olan bir çalışmada yetişkinlerin yaşam doyumunu etkileyen sağlığa ilişkin faktörler incelenmiştir.⁽¹⁵⁾ Kişilerin eğitim düzeyi ve yaşam doyumları arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir. Bizim çalışmamızın bulgularına göre ise katılımcılarımızın yaşam doyumları düzeyleri ile eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Yaşam doyumunu ile ilgili yapılan çalışmalarda, aile üyeleri ile sık görüşmenin etkileri de birçok çalışmada değerlendirilmiştir. Akrabalarla görüşme sıklıklarının yaşam doyumuna pozitif etkisi olduğuna dair kanıtlar olduğu gibi; benzer şekilde aileden görülen sosyal desteğin yaşam doyumunu ve kalitesini arttırdığı saptanmıştır.^(14,16) Benzer şekilde Türkiye’de yürütülmüş ve Covid-19 Pandemisi sürecinde huzurevindeki yaşlılarda yaşam doyumunu düzeylerini araştırmış bir başka çalışmada da; aileleri ile görüşmenin bireylerin yaşam doyumuna olumlu etki ettiği görülmüştür.⁽¹⁷⁾

Bizim verilerimize göre ise yaşam doyumunu ile huzurevlerinde kalan bireylerin çocukları ve akrabalarını görme sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna karşılık arkadaşlık ilişkilerine bakıldığında; çalışmamızda arkadaşları olan ve onlarla sık görüşenlerin yaşam doyumunun daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İstanbul’da bir huzurevinde yapılan bir çalışmada yaşam doyumları ve arkadaşlarla iletişim sıklıkları incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.⁽¹⁸⁾ Farklı olarak bizim katılımcılarımızın arkadaşlara sahip olma durumu ve arkadaşları ile görüşme sıklığının

yaşam doyumunu arttırdığı gözlemlenmiştir.

Çalışmamızda bireylerin boş zamanlarında sosyal aktivitelere katılma, hobi edinme, fiziksel aktivitelerde yer alma durumları ile yaşam doyumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Benzer şekilde Birinci ve ark. tarafından yapılan araştırmadaki boş zaman aktivitelerine katılım düzeylerinin yaşam doyum ölçeği puan ortalaması da anlamlı farklılık göstermemiştir.⁽¹⁹⁾

Bu sonuca sebep olan durum araştırmacılar tarafından, ölçeğin uygulandığı popülasyonda yaş ortalamasının yüksekliği ve çeşitli kronik hastalıkların da etkisiyle fonksiyonelliğin genel anlamda azalmasıyla sosyal aktivitelerin kısıtlanması olarak yorumlanmaktadır. Bu yoruma paralel olarak, kronik hastalık varlığının yaşam doyumunu olumsuz etkileyen bir faktör olduğu da belirlenmiştir. Literatürde benzer şekilde kişilerin kronik hastalıkları azaldıkça yaşam doyumlarının arttığını gösteren kanıtlar da mevcuttur.⁽²⁰⁾ Bu noktada kronik hastalıklara sıklıkla depresyonun eşlik edişi ya da fiziksel, bilişsel ya da sosyal kısıtlanmaların yaşam doyumunu azaltışı bir etken olarak düşünülebilir.

Araştırmamızın en büyük kısıtlılığı katılımcı sayısının azlığıdır. Huzurevi sakinlerinden çalışmaya katılmayı reddedenlerin sayıca fazla oluşu çalışmanın kapsayıcılığını sınırlamaktadır. Hedef alınan katılımcıların soruları anlamaya ya da yanıtlamaya engel oluşturan fiziksel ya da zihinsel durumlara sahip (demans varlığı, mental retardasyon olması, oryantasyon ve kooperasyon olmaması) veya belirgin düzeyde tanı almış psikiyatrik bir bozuk-

Table 3: Katılımcıların yaşam doyum ölçek puanları ve bireysel özellikleri arasındaki ilişkiler

Değişkenler		YYDÖ Ortanca Puan	p	Değişkenler		YYDÖ Ortanca Puan	p
Yaş	40-65	11	0,689*	Sosyal Güvence Durumu	Var	9,50	0,343 ⁺
	65-74	12			Yok	13,5	
	75-79	9,50		Çocuk Sahibi Olma Durumu	Var	9	0,457 ⁺
	80-84	9			Yok	11	
	85+	9,50					
Cinsiyet	Kadın	9	0,113 ⁺	Çocukları ile Görüşme Sıklığı	Ayda birden az (çok az)	9	0,976*
	Erkek	11			Ayda bir	10	
Medeni Hal	Bekâr	12	0,608*		İki-üç haftada bir	9,50	
	Evli	10			Haftada bir	10	
	Dul	10		Haftada bir'den çok	10		
	Boşanmış/ayrı	8					
Eğitim Durumu	Okuma yazma bilmiyor	3,50	0,009*	Akrabalar ile Görüşme Sıklığı	Hiç görüşmeyiz	9	0,445*
	Okuryazar	7			Nadir olarak görüşürüz	9	
	İlkokul mezunu	11			Sık sık görüşürüz	11	
	Ortaokul mezunu	14		Arkadaş Varlığı Durumu	Var	11	0,015 ⁺
	Lise mezunu	10			Yok	6	
	Yüksekokul/fakülte mezunu	8					
Gelir Yeterlilik Durumu	Gelir ihtiyaçlarına yetmiyor.	9	0,997*	Arkadaşlar ile Görüşme Sıklığı	Bir araya gelmeyiz	8	< .001*
	Gelir ihtiyaçlarını karşılıyor.	11			Ara sıra/özel zamanlarda bir araya geliriz.	10	
	Gelir ihtiyaçlarının üstünde.	10			Birbirimizi arar, sık sık bir araya geliriz.	12,5	

* Kruskal-Wallis - + Mann-Whitney U

luğu olması da araştırmanın örnekleminin sınırlı kalmasına sebep olmuştur.

Sonuç:

Yaşlanma ile birlikte yaşam doyumunu olumsuz etkileyen risk faktörleri artmaktadır. Bununla birlikte eğitim düzeyinin yüksekliği, ekonomik olarak kendine yetebilme gibi sosyodemografik özelliklerin yanında, bireylerin daha az kronik hastalığa sahip oluşu, arkadaşlık ilişkilerini sürdürme olanağı ve bu arkadaşları ile sık sık görüşebilmeleri yaşam doyumu düzeylerini arttırmaktadır. Makro düzeyde kişilerin eğitim ve ekonomik refah düzeylerinin artırılmasına yönelik girişimlere ağırlık verilmesi ve bireylerin sağlıklı yaşlanmalarının yanı sıra sosyal ilişkilerini sürdürmelerinin desteklenmesi yaşam doyumu yüksek bir ileri yaş popülasyonunun oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırma ve Yayın Etik Beyanı: Bu araştırma, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapılan 03.11.2023 tarihli toplantıda onaylanmıştır. (Protokol kodu: 09.2023.1502)

Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal destek: Yok

Table 3: Katılımcıların yaşam doyum ölçek puanları ve bireysel özellikleri arasındaki ilişkiler

Değişkenler		YYDÖ Ortanca Puan	p
Boş Zaman Aktiviteleri	Fiziksel aktiviteler	9	0,062*
	Hobi etkinlikleri	11	
	İbadet	8	
	Hiçbir şey	4	
	Diğer	7,50	
Kronik Hastalık Varlığı Durumu	Var	9	0,018*
	Yok	14	

* Kruskal-Wallis - + Mann-Whitney U

Yazar katkıları: Fikir ve tasarım: Buğu Usanma Koban; **Analiz:** Helin Köse, Sudenaz Çıtak; **Veri toplama:** Helin Köse, Sudenaz Çıtak, Azra Sezer, Emre Balkaya; **Eleştirel inceleme:** Buğu Usanma Koban; **Literatür taraması:** Sudenaz Çıtak; **Kaleme alma:** Buğu Usanma Koban, Helin Köse, Azra Sezer; **Denetleme:** Buğu Usanma Koban.

Alıntı Kodu: Usanma Koban B. ve Ark. Huzurevinde kalan yaşlı bireylerde yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Jour Turk Fam Phy 2024; 15 (3): 91-100. Doi: 10.15511/tjtfp.24.00391.

Kaynaklar:

1. Şener A. Yaşlılık, yaşam doyumu ve boş zaman faaliyetleri. Hacettepe Üniversitesi Sosyo-lojik Araştırmalar E-Dergisi 2009;1:1-18.
2. Diener E, Emmons R, Larsen RJ, Griffin S. The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment* 1985;49(1):71-5.
3. Rice RW, Frone MR, McFarlin DB. Work-nonwork conflict and the perceived quality of life. *Journal of Organizational Behavior* 1992;13(2):155-68.
4. Veenhoven R. Developments in satisfaction research. *Social Indicators Research* 1996; 37(1):1-46.
5. Bilir P. Yaşlılık döneminde yaşam doyumu. Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırma-lar Dergisi 2006;25(2):12-28.
6. Neugarten BL. Adaptation and the life cycle. *Journal of Geriatric Psychiatry* 1961;1:20-30.
7. Özer A, Karabulut O. Yaşam doyumu ve yaşlılık: Teorik bir yaklaşım. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 2003; 20(2):57-74.
8. Iwatsubo Y, Derriennic F, Cassou B, Lang T. Relationship between physical functioning and life satisfaction in an elderly population living in Paris. *Social Science & Medicine* 1987-1988;26(10):1105-10.
9. Özer A. Yaşlılık döneminde yaşam doyumu ve etkileyen faktörler. *Türk Geriatri Dergisi* 2001;4(2):85-92.
10. Şahin N, Yalçın M. Huzurevlerinde ve evde yaşayan yaşlıların depresyon ve yaşam doyu-mu düzeylerinin karşılaştırılması. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2003;14(1): 52-60.
11. Tel H, Sabancıoğulları S. Huzurevlerinde ve kendi evlerinde yaşayan yaşlıların yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin karşılaştırılması. *Geriatri Dergisi* 2006; 9(4): 177-84.
12. Uz, C. Yaşlı bireylerde düşme ve yaşam kalitesi arasındaki ilişki. *Türkiye Klinikleri Fiziksel Tıp Rehabilitasyon Dergisi* 2008;4(3):103-10.
13. Kaba İ, Erol M. ve Güç K. Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin geliştirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2018;18(1):1-14.
14. Birinci N, Ersoy A, Quadir F, Cesur E, Erdoğan S, Raz E, Demirel M. Huzurevinde ikamet eden yaşlıların yaşam doyumunu etkileyen faktörler. *Geriatri Hemşireliği Dergisi* 2017;2(1):34-42.
15. Mohamed SS, Abou-El-Soud MH. Health-related factors affecting life satisfaction among older adults in nursing homes in Egypt. *International Journal of Nursing Studies* 2019;95:85-92.
16. Zanjari N, Bahrami G, Koochi MN, Arani ZA. Factors affecting the elderly's quality of life in the middle east: a systematic review. *Journal of Education and Community Health* 2021;8(2):143-58.
17. Arpacıoğlu S, Yalçın M, Türkmenoğlu F, Ünübol B, Çakıroğlu OÇ. Mental health and fac-tors related to life satisfaction in nursing home and community dwelling older adults during covid-19 pandemic in turkey. *Psychogeriatrics* 2021;21(6):881-91.
18. Birinci N, Ersoy A, Quadir F, Cesur E, Erdoğan S, Raz E, Demirel M. Arkadaşlarla ileti-şim sıklığı ve yaşam doyumu arasındaki ilişki: İstanbul'daki bir huzurevi örneği. *Türkiye Geriatri Dergisi* 2017;20(3):132-9.
19. Birinci N, Ersoy A, Quadir F, Cesur E, Erdoğan S, Raz E, Demirel M. Boş zaman aktivite-lerine katılım ve yaşam doyumu arasındaki ilişki: İstanbul huzurevi örneği. *Journal of Aging Studies* 2019;24(2):145-53.
20. Birinci N, Ersoy A, Quadir F, Cesur E, Erdoğan S, Raz E, Demirel M. Huzurevinde ikamet eden yaşlıların yaşam doyumu ve kronik hastalıkları arasındaki ilişki. *Geriatri Hemşireliği Dergisi* 2017;3(1):50-8.

Alıntı Kodu: Usanma Koban B. ve Ark. Huzurevinde kalan yaşlı bireylerde yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Jour Turk Fam Phy* 2024; 15 (3): 91-100. Doi: 10.15511/tjffp.24.00391.